

Līgumos Padomei nav aizliegts pirms tāda lēmuma pieņemšanas, ar kuru Savienība noslēdz Stambulas konvenciju, sagaidīt dalībvalstu “savstarpēju vienošanos”, bet šī iestāde nevar grozīt konvencijas noslēgšanas procedūru, pakļaujot noslēgšanu nosacījumam, ka iepriekš ir konstatēta šāda “savstarpēja vienošanās”

Tiesa precizē atbilstošo materiālo juridisko pamatu, lai pieņemtu Padomes aktu par tās Stambulas konvencijas daļas noslēgšanu, kas ir paredzētā nolīguma priekšmets, un ka akts par noslēgšanu var tikt sadalīts divos atsevišķos lēmumos, ja ir konstatēta objektīva vajadzība

Stambulas konvencija par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanu un apkarošanu¹ daļēji ietilpst Eiropas Savienības kompetencē un daļēji – dalībvalstu kompetencē. Līdz ar to tai ir jāklūst par jauktu nolīgumu, kuru attiecīgi noslēdz Savienība un dalībvalstis. Komisijas pieņemtajā lēmuma priekšlikumā par šīs konvencijas parakstīšanu Savienības vārdā kā materiālais juridiskais pamats bija norādīts LESD 82. panta 2. punkts un 84. pants. Tā kā šis priekšlikums Eiropas Savienības Padomē nesaņēma pietiekamu atbalstu, tika nolemts parakstīt Konvenciju tikai jomās, uz kurām tā attiecas un kuras ietilpst Savienības ekskluzīvajā kompetencē, kā to ir identificējusi Padome. Līdz ar to šī iestāde iepriekš minēto materiālo juridisko pamatu aizstāja ar LESD 78. panta 2. punktu, 82. panta 2. punktu un 83. panta 1. punktu. Turklāt, lai ņemtu vērā Īrijas īpašo situāciju, kas minēta 21. protokolā², lēmums par parakstīšanu tika sadalīts divos atsevišķos lēmumos.

Šie abi lēmumi attiecas uz Stambulas konvencijas parakstīšanu attiecībā uz jautājumiem, kas saistīti attiecīgi ar tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās³, kā arī ar patvērumu un neizraidīšanu⁴. Saskaņā ar šiem abiem lēmumiem Stambulas konvencija Savienības vārdā tika parakstīta 2017. gada 13. jūnijā. Tomēr līdz šai dienai nav pieņemts neviens lēmums par šīs konvencijas noslēgšanu Savienības vārdā, jo Padome, šķiet, šāda lēmuma pieņemšanu pakārto nosacījumam, ka iepriekš tiek panākta visu dalībvalstu “savstarpēja vienošanās” par to, lai tām būtu saistoša šī konvencija jomās, kas ietilpst to kompetencē.

2019. gada 9. jūlijā Eiropas Parlaments iesniedza Tiesai lūgumu sniegt atzinumu saskaņā ar LESD 218. panta 11. punktu par Stambulas konvencijas noslēgšanu Savienības vārdā. Ar pirmo jautājumu Parlaments jautā, pirmām kārtām, kādi ir atbilstošie juridiskie pamati Padomes aktam par šīs konvencijas noslēgšanu, kā arī, otrām kārtām, vai ir nepieciešams vai iespējams gan aktu par konvencijas parakstīšanu, gan aktu par konvencijas noslēgšanu sadalīt divos atsevišķos lēmumos. Ar otro jautājumu Parlaments jautā, vai Līgumos ir ļauts vai ir uzdots Padomei pirms Stambulas konvencijas noslēgšanas Savienības vārdā sagaidīt dalībvalstu “savstarpēju vienošanos” par to, lai tām būtu saistoša šī konvencija jomās, kas ietilpst to kompetencē.

¹ Eiropas Padomes Konvencija par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanu un apkarošanu, pieņemta 2011. gada 7. aprīlī (turpmāk tekstā – “Stambulas konvencija”).

² Protokols (Nr. 21) par Apvienotās Karalistes un Īrijas nostāju saistībā ar brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kas pievienots LES un LESD (turpmāk tekstā – “21. protokols”).

³ Padomes Lēmums (ES) 2017/866 (2017. gada 11. maijs) par to, lai Eiropas Savienības vārdā parakstītu Eiropas Padomes Konvenciju par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanu un apkarošanu attiecībā uz patvērumu un neizraidīšanu (OV 2017, L 131, 13. lpp.).

⁴ Padomes Lēmums (ES) 2017/865 (2017. gada 11. maijs) par to, lai Eiropas Savienības vārdā parakstītu Eiropas Padomes Konvenciju par vardarbības pret sievietēm un vardarbības ģimenē novēršanu un apkarošanu attiecībā uz jautājumiem, kas saistīti ar tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās (OV 2017, L 131, 11. lpp.).

Atzinumā Tiesa virspalātas sastāvā atbild uz Parlamenta jautājumiem šādi.

Pirmkārt, ar nosacījumu, ka jebkurā brīdī pilnībā tiek ievērotas LESD 218. panta 2., 6. un 8. punktā paredzētās prasības, Līgumos Padomei nav aizliegts, rīkojoties atbilstoši tās reglamentam, pirms tā pieņem lēmumu par to, ka Savienība noslēdz Stambulas konvenciju, sagaidīt dalībvalstu "savstarpēju vienošanos". Turpretī Līgumos tai ir aizliegts šajā pantā paredzētajai noslēgšanas procedūrai pievienot papildu posmu, pakļaujot lēmuma par noslēgšanu pieņemšanu nosacījumam, ka iepriekš tiek konstatēta šāda "savstarpēja vienošanās".

Otrkārt, atbilstošo materiālo juridisko pamatu, lai pieņemtu Padomes aktu, ar ko Savienība noslēdz Stambulas konvencijas daļu, kas ir paredzētā nolīguma priekšmets, veido LESD 78. panta 2. punkts, 82. panta 2. punkts, kā arī 84. un 336. pants.

Treškārt, 21. un 22. protokols⁵ pamato noslēgšanas akta sadalīšanu divos atsevišķos lēmumos tikai, ciktāl šādas sadalīšanas mērķis ir ņemt vērā apstākli, ka Īrija vai Dānijas Karaliste nepiedalās pasākumos, kas noteikti, lai noslēgtu paredzēto nolīgumu, un kas kopumā ietilpst šo protokolu piemērošanas jomā.

Tiesas vērtējums

Par lūguma sniegt atzinumu pieņemamību

Atzinuma procedūra ir vērsta uz to, lai novērstu sarežģījumus, kas izrietētu no tādu starptautisko līgumu saderīguma ar Līgumiem apstrīdēšanas tiesā, kuri ir saistoši Savienībai. Ņemot vērā tostarp šo mērķi, Tiesa konstatē, ka lūgums sniegt atzinumu ir pieņemams, izņemot pirmā jautājuma otro daļu, ciktāl tā attiecas uz akta par parakstīšanu sadalīšanu divos lēmumos. Proti, Savienība ir parakstījusi Stambulas konvenciju vairāk nekā divus gadus pirms lūguma sniegt atzinumu iesniegšanas, līdz ar to LESD 218. panta 11. punktā izvirzītais preventīvais mērķis vairs nevarētu tikt sasniegts. Turklāt Parlaments esot varējis apstrīdēt lēmumus par parakstīšanu ar atcelšanas prasību.

Par "savstarpējas vienošanās" praksi

Attiecībā uz praksi sagaidīt dalībvalstu "savstarpēju vienošanos" par to, lai tām būtu saistošs jaukts nolīgums, Tiesa vispirms norāda, ka Līgumos Padomei ir aizliegts konvencijas noslēgšanas procedūras uzsākšanu pakārtot nosacījumam par iepriekšēju šādas "savstarpējas vienošanās" konstatēšanu. Proti, ja šāda prakse būtu šādi piemērojama, ar to tiktu ieviests hibrīds lēmumpieņemšanas process, jo Savienības iespēja noslēgt jauktu nolīgumu būtu pilnībā atkarīga no katras dalībvalsts gribas būt saistītai ar šādu nolīgumu jomās, kas ietilpst to kompetencē. Šāds hibrīds lēmumpieņemšanas process nav saderīgs ar LESD 218. panta 2., 6. un 8. punktu, kuros starptautiska līguma noslēgšana ir paredzēta kā akts, ko Padome pieņem ar kvalificētu balsu vairākumu.

To paturot prātā, šajās tiesību normās paredzētās procedūras robežās Padomes politiskajā novērtējuma brīvībā ietilpst gan lēmums atbalstīt vai neatbalstīt priekšlikumu noslēgt starptautisku līgumu un attiecīgā gadījumā – cik lielā mērā, gan atbilstoša brīža izvēle šāda lēmuma pieņemšanai. Līdz ar to nekas neliedz Padomei pagarināt iekšējo apspriedi, lai sasniegtu ciešāku sadarbību starp dalībvalstīm un Savienības iestādēm noslēgšanas procesā, un tas var būt saistīts ar dalībvalstu "savstarpējas vienošanās" sagaidīšanu.

Tomēr šī politiskā novērtējuma brīvība principā tiek īstenota ar kvalificētu balsu vairākumu, līdz ar to šāds vairākums Padomē jebkurā brīdī un saskaņā ar tās reglamentā paredzētajiem noteikumiem var nozīmēt prasību pabeigt apspriedi un pieņemt lēmumu par starptautiska līguma noslēgšanu.

Par atbilstošajiem juridiskajiem pamatiem Stambulas konvencijas noslēgšanai

---

⁵ Protokols (Nr. 22) par Dānijas nostāju, kas pievienots LES un LESD (turpmāk tekstā – "22. protokols").

Saistībā ar jautājumu par juridiskajiem pamatiem Tiesai vispirms ir jānosaka pārbaudes priekšmets un apjoms. Šajā ziņā, tā kā lēmums par Stambulas konvencijas noslēgšanu Padomei ir jāpieņem ar kvalificētu balsu vairākumu pēc Parlamenta piekrišanas, šīm iestādēm uzdotā jautājuma robežās ir jāprecizē "paredzētā nolīguma" tvērums LESD 218. panta 11. punkta izpratnē. Līdz ar to Tiesa veic Stambulas konvencijas pārbaudi, ņemot vērā tikai tās daļas, uz kurām saskaņā ar šī jautājuma formulējumu un lēmumu par parakstīšanu saturu ir jāattiecas aktam par noslēgšanu. Ņemot vērā šos elementus, Tiesa balstās uz pieņēmumu, ka šis akts attieksies uz Stambulas konvencijas normām, kas ir saistītas ar tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās, patvērumu un neizraidīšanu un Savienības iestāžu un publiskās pārvaldes pienākumiem, ciktāl šīs tiesību normas ietilpst Savienības kompetencē.

Pirmkārt, attiecībā uz tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās, ņemot vērā to Stambulas konvencijas noteikumu skaitu un tvērumu, kas ietilpst LESD 82. panta 2. punktā⁶ un 84. pantā⁷ paredzētajā Savienības kompetencē, Tiesa uzskata, ka pēdējās minētās normas būtu jāiekļauj starp akta par noslēgšanu juridiskajiem pamatiem. Turpretim Konvencijā ietvertu pienākumu jomā, uz kuru attiecas LESD 83. panta 1. punkts⁸, tvērums ir ārkārtīgi ierobežots Savienībai, un tādēļ akts par noslēgšanu nebūtu jābalsta uz šo tiesību normu.

Otrkārt, attiecībā uz patvērumu un neizraidīšanu – lai gan Stambulas konvencijā ir ietverti tikai trīs panti, kas attiecas uz šīm jomām, tie veido atsevišķu nodaļu, kas nevar tikt uzskatīta par papildu vai ar ārkārtīgi ierobežotu tvērumu, līdz ar to LESD 78. panta 2. punktam⁹ būtu jābūt akta par noslēgšanu materiālā juridiskā pamata sastāvdaļai.

Treškārt, attiecībā uz tās publisko pārvaldi Savienībai būtu jānodrošina, lai pilnībā tiktu izpildīti ar konvenciju noteiktie pienākumi, uz kuriem attiecas LESD 336. pants¹⁰, un līdz ar to šai tiesību normai ir jābūt par vienu no juridiskajiem pamatiem.

Par Stambulas konvencijas noslēgšanas akta sadalīšanu divos atsevišķos lēmumos

Jautājums par noslēgšanas akta sadalīšanu divos lēmumos ir saistīts ar 21. protokola piemērojamību attiecībā uz Īriju, jo LESD trešās daļas V sadaļas noteikumi ir identificēti kā juridiskie pamati paredzētā nolīguma noslēgšanai. Principā Īrija nepiedalās tādu pasākumu noteikšanā, kurus veic Padome un uz kuriem attiecas šī daļa, ja vien tā nepaziņo par savu vēlmi piedalīties. Pamatojoties uz šo protokolu, Īrija vēlējās nepiedalīties Savienības īstenotajā Stambulas konvencijas noslēgšanā daļā par patvērumu un neizraidīšanu, tomēr piedaloties citu šīs konvencijas daļu noslēgšanā.

Selektīva dalība vienā un tajā pašā pasākumā, uz ko attiecas 21. protokols, ir izslēgta. Tāpat nav atļauts aktu par paredzētā nolīguma noslēgšanu sadalīt divos lēmumos, lai ļautu Īrijai piedalīties viena no abiem lēmumiem pieņemšanā, bet ne otra, lai gan katrs lēmums par noslēgšanu attiecas uz pasākumiem, uz kuriem attiecas LESD trešās daļas V sadaļa.

To paturot prātā, ja ir pierādīts, ka aktam par starptautiska līguma noslēgšanu ir piemērojami atšķirīgi juridiskie pamati, var pastāvēt objektīva vajadzība sadalīt šo aktu vairākos lēmumos. Tā tas ir īpaši var būt tad, ja šādas sadalīšanas mērķis ir ņemt vērā apstākli, ka Īrija vai Dānijas Karaliste nepiedalās pasākumos, kas paredzēti tādu starptautisku līgumu noslēgšanai, kuri ietilpst attiecīgi 21. un 22. protokola piemērošanas jomā, bet citi pasākumi, kas paredzēti saistībā ar šo noslēgšanu, neietilpst šajā piemērošanas jomā. Šajā gadījumā, ņemot vērā, ka starp akta par paredzētā nolīguma noslēgšanu materiālā juridiskā pamata sastāvdaļām ir LESD 336. pants, kas

⁶ Saskaņā ar šo tiesību normu Savienība var paredzēt minimālus noteikumus tostarp par pierādījumu pieļaujamību dalībvalstu starpā, personu tiesībām kriminālprocesā un noziegumos cietušo tiesībām.

⁷ Ar šo tiesību normu Savienībai ir piešķirta kompetence noteikt pasākumus, lai veicinātu un atbalstītu dalībvalstu rīcību noziedzības novēršanas jomā.

⁸ Saskaņā ar šo tiesību normu Savienībai ir piešķirta kompetence noteikt minimālus noteikumus noziedzīgu nodarījumu un sankciju definēšanai tostarp cilvēku tirdzniecības un sievietes un bērnu seksuālas eksploatācijas jomā.

⁹ Šī tiesību norma attiecas uz Savienības kompetenci patvēruma, alternatīvās aizsardzības un pagaidu aizsardzības jomā.

¹⁰ Attiecas uz Eiropas Savienības Civildienesta noteikumiem un Eiropas Savienības Pārējo darbinieku nodarbināšanas kārtību.

neietilpst 21. un 22. protokola piemērošanas jomā, var tikt konstatēta objektīva nepieciešamība sadalīt aktu par Stambulas konvencijas noslēgšanu.

ATGĀDINĀJUMS. Jebkura dalībvalsts, Eiropas Parlaments, Padome vai Komisija var saņemt Tiesas atzinumu par to, vai paredzētais nolīgums ir saderīgs ar Līgumu noteikumiem. Ja Tiesas lēmums ir nelabvēlīgs, paredzētais nolīgums nevar stāties spēkā, kamēr tas nav grozīts vai kamēr Līgumi nav pārskatīti.

Neoficiāls dokuments plašsaziņas līdzekļu vajadzībām, kas Tiesai nav saistošs.

[Pilns atzinuma teksts](#) tiek publicēts CURIA tīmekļvietnē pasludināšanas dienā.

Kontaktpersona presei: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127